

МРС-ЈС 30 – ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ: ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ

Саопштење

Овај Међународни рачуноводствени стандард за јавни сектор (МРС-ЈС) састављен је првенствено у складу са Међународним стандардом финансијског извештавања (IFRS) 7, *Финансијски инструменти: обелодањивање*, које је објавио Одбор за Међународне рачуноводствене стандарде (IASB). Делови IFRS 7 су објављени у овој публикацији Одбора за Међународне рачуноводствене стандарде за јавни сектор (IPSASB) Међународне федерације рачуновођа (IFAC), уз одобрење Фондације за Међународне стандарде финансијског извештавања (IFRS).

Одобрени текст Међународног стандарда за финансијско извештавање (IFRS) је текст који је објавио IASB на енглеском језику и копије се могу директно добити од Издавачког одељења IASB, на следећој адреси:

IASB Publications Department 30, First Floor, Cannon Street
London EC4M 6XH United Kingdom.

E-mail: publications@ifrs.org.uk
Интернет адреса: <http://www.ifrs.org.uk>

За IFRS, IAS, нацрте за излагање и друге публикације IASB и IASB ауторско право има Фондација IFRS. „IFRS“ „IAS“, „IASB“, „IASC“, „Фондација IFRS“ и „Међународни рачуноводствени стандарди“ су заштитни знак Фондације IFRS и не смеју се користити без одобрења Фондације IFRS.

МРС-ЈС 30 – ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ: ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ

Историја МРС-ЈС

Ова верзија садржи измене настале као резултат МРС-ЈС објављених до 15. јануара 2013.

МРС-ЈС 30, *Финансијски инструменти: обелодањивање*, објављен је у јануару 2010.

Од тада, МРС-ЈС 30 је измењен као последица објављивања следећих МРС-ЈС:

- *Побољшања МРС-ЈС 2011.* (објављена у октобру 2011.)

Табела измењених параграфа у МРС-ЈС 30

Параграф	Врста измене	Порекло измене
Увод	Обрисан	Побољшања МРС-ЈС, октобар 2011

Јануар 2010.

МРС-ЈС 30 – ФИНАНСИЈСКИ ИНСТРУМЕНТИ: ОБЕЛОДАЊИВАЊЕ

Садржај

Параграфи

Циљ	1-2	
Делокруг	3-7	
Дефиниције	8	
Групе финансијских инструмената и степен обелодањивања		9
Значај финансијских инструмената за финансијску позицију и финансијске перформансе		10-37
Извештај о финансијској позицији	11-23	
Категорије финансијских средстава и финансијских обавеза	11	
Финансијска средства или финансијске обавезе по фер вредности кроз суфицит или дефицит		12-14
Рекласификација	15-16	
Престанак признавања	17	
Колатерал	18-19	
Рачун резервисања за губитке повезане са кредитима	20	
Сложени финансијски инструменти са вишеструким уграђеним дериватима		21
Неиспуњење и кршење обавеза	22-23	

Извештај о финансијској успешности	24	
Ставке прихода, расхода, добитака или губитака		24
Друга обелодањивања	25-37	
Рачуноводствене политике	25	
Рачуноводство хеџинга	26-28	
Фер вредност	29-36	
Повлашћени зајмови	37	
Природа и степен ризика који потичу од финансијских инструмената	38-49	
Квалитативна обелодањивања		40
Квантитативна обелодањивања	41-49	
Кредитни ризик	43-45	
Финансијска средства којима је или прекорачен рок доспећа или им је умањена вредност		44
Колатерал и друга прибављена повећања кредитног бонитета	45	
Ризик ликвидности	46	
Тржишни ризик	47-49	
Анализа осетљивости	47-48	
Друга обелодањивања тржишног ризика		49
Датум ступања на снагу и прелазни период		50-53
Повлачење и замена МРС-ЈС 15 (2001)	54	
Прилог А: Упутство за примену		
Прилог Б: Измене других МРС-ЈС		
Основа за закључивање		
Упутство за примену		
Поређење са IFRS 7		

Садржај Међународног рачуноводственог стандарда за јавни сектор 30 *Финансијски инструменти: обелодањивање* изложен је у параграфима 1–54. Сви параграфи имају једнаку важност. МРС-ЈС 30 треба читати у контексту његовог циља, Основе за закључивање и Предговора *Међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор*. У недостатку експлицитних упутстава, основу за избор и примену рачуноводствених принципа даје МРС-ЈС 3 *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке*.

Циљ

- Циљ овог стандарда је да захтева од ентитета да у својим финансијским извештајима обезбеде обелодањивања која омогућавају корисницима да процене:
 - Значај финансијских инструмената за финансијску позицију и перформансе ентитета; и
 - Природу и степен ризика који потичу од финансијских инструмената којима је ентитет изложен током периода и на крају извештајног периода, као и то како ентитет управља тим ризицима.
- Принципи у овом стандарду допуњују принципе за признавање, одмеравање и презентацију финансијских средстава и финансијских обавеза у МРС-ЈС 28 *Финансијски инструменти: презентација* и МРС-ЈС 29 *Финансијски инструменти: признавање и одмеравање*.

Делокруг

- Овај стандард примењују сви ентитети на све врсте финансијских инструмената, осим на:
 - Она учешћа у контролисаним ентитетима, придруженим ентитетима или заједничким подухватима која се обрачунавају у складу са МРС-ЈС 6 *Консолидовани и засебни финансијски извештаји*, МРС-ЈС 7 *Улагања у придружене ентитете* или МРС-ЈС 8 *Учешћа у заједничким подухватима*. Међутим, у неким случајевима, МРС-ЈС 6, МРС-ЈС 7 и МРС-ЈС 8 дозвољавају ентитету да обрачунава учешће у контролисаном ентитету, придруженом ентитету или заједничком улагању коришћењем МРС-ЈС 29; у тим случајевима, ентитети треба да примењују

захтеве у погледу обелодањивања из овог стандарда. Ентитети такође треба да примењују овај стандард на све деривате повезане са учешћима у контролисаним ентитетима, придруженим ентитетима или заједничким подухватима осим ако ти деривати не задовољавају дефиницију инструмента капитала из МРС-ЈС 28.

(б) Права и обавезе послодаваца које потичу од планова о примањима запослених, на које се примењује МРС-ЈС 25 *Примања запослених*.

(ц) Права и обавезе које проистичу из уговора о осигурању. Међутим, овај стандард се примењује на:

(i) деривате који су уграђени у уговоре о осигурању ако МРС-ЈС 29 захтева да их ентитет одвојено обрачунава и

(ii) емитента уговора о финансијској гаранцији ако примењује МРС-ЈС 29 приликом признавања и одмеравања уговора, али треба да примењује релевантан међународни или национални рачуноводствени стандард који се бави уговорима о осигурању ако одабере да примењује те стандарде приликом њиховог признавања и одмеравања.

Уз (i) и (ii) изнад, ентитет може да примењује овај стандард и за уговоре о финансијском осигурању који укључују и пренос финансијског ризика.

(д) Финансијске инструменте, уговоре и обавезе по основу трансакција плаћања које се заснивају на акцијама на које се примењују релевантан међународни или национални стандард који се баве плаћањем акцијама, осим за уговоре под делокругом параграфа 4-6 МРС-ЈС 29, на које се примењује тај стандард.

(е) финансијске инструменте за које се захтева да се класификују као инструменти капитала у складу са параграфима 15 и 16 или 17 и 18 стандарда МРС-ЈС 28

4. Овај стандард се примењује на признате и непризнате финансијске инструменте. Признати финансијски инструменти обухватају финансијска средства и финансијске обавезе који су под делокругом МРС-ЈС 29. Непризнати финансијски инструменти обухватају неке финансијске инструменте који су, мада ван делокруга МРС-ЈС 29, под делокругом овог стандарда (као што су неке сагласности повериоца да одобри кредит по наведеној стопи током одређеног периода).

5. Овај стандард се примењује на уговоре за куповину или продају нефинансијских ставки које су под делокругом МРС-ЈС 29 (видети параграфе 4-6 МРС-ЈС 29).

6. Овај стандард се примењује на све ентитете јавног сектора осим на јавна предузећа.

7. У Предговору међународним рачуноводственим стандардима за јавни сектор које је објавио IPSASB објашњено је да јавна предузећа примењују IFRS које објављује IASB. Јавна предузећа су дефинисана МРС-ЈС 1, Презентација финансијских извештаја.

Дефиниције

8. У овом Стандарду користе се следећи изрази с наведеним значењима:

Кредитни ризик је ризик да једна страна финансијског инструмента неће извршити обавезу и да ће узроковати код друге стране настанак финансијског губитка.

Валутни ризик је ризик да ће вредност финансијског инструмента флукуирати услед промена девизних курсева;

Каматни ризик је ризик да ће вредност финансијског инструмента флукуирати услед промена тржишних каматних стопа.

Ризик ликвидности представља ризик да ће ентитет имати потешкоћа у прибављању финансијских средстава за измирење обавеза повезаних са финансијским инструментима.

Обавезе по основу кредита су финансијске обавезе, осим краткорочних обавеза према добављачима, које имају уобичајене кредитне услове.

Тржишни ризик је ризик да ће фер вредност или будући токови готовине финансијског инструмента флукуирати услед промене тржишних цена. Тржишни ризик се састоји од три врсте ризика: валутног ризика, ризика каматне стопе и других ризика од промене цене.

Други ризик од промене цене је ризик да ће фер вредност или будући токови готовине финансијског инструмента флукуирати због промена тржишних цена (које нису оне које настају од ризика каматне стопе или валутног ризика), било да су ове промене проузроковане факторима специфичним за појединачни финансијски инструмент или његовог емитента, или да фактори утичу на све сличне финансијске инструменте којима се тргује на тржишту.

Финансијском средству је **истекло доспеће** када супротна страна не изврши плаћање када је оно доспело према уговору.

Термини дефинисани у другим МРС-ЈС се користе у овом стандарду са истим значењем као и у тим стандардима, а наведени су у Појмовнику дефинисаних термина који је засебно објављен.
Групе финансијских инструмената и степен обелодањивања

9. Када овај стандард захтева обелодањивања према класи финансијског инструмента, ентитет групише финансијске инструменте у групе које одговарају природи информација које се обелодањују и узимајући у обзир карактеристике тих финансијских инструмената. Ентитет треба да обезбеди довољно информација да би омогућио усаглашавање појединачних ставки презентованих у извештају о финансијској позицији.

Значај финансијских инструмената за финансијску позицију и финансијске перформансе

10. Ентитет обелодањује информације које омогућавају корисницима финансијских извештаја да процене значај финансијских инструмената за њихову финансијску позицију и перформансе.

Извештај о финансијској позицији

Категорије финансијских средстава и финансијских обавеза

11. Књиговодствене вредности сваке од следећих категорија, које су дефинисане у МРС-ЈС 29, се обелодањују или као позиција у извештају о финансијској позицији или у напоменама:

- (а) Финансијска средства која се исказују по фер вредности кроз суфицит или дефицит, показујући посебно (i) она означена као таква одмах после почетног признавања и (ii) она која су класификована као она која се држе ради трговања у складу са МРС-ЈС 29;
- (б) Инвестиције које се држе до доспећа;
- (ц) Кредити и потраживања;
- (д) Финансијска средства расположива за продају;
- (е) Финансијске обавезе по фер вредности кроз суфицит или дефицит, приказујући посебно (и) оне које су означене као такве одмах после почетног признавања и (ii) оне које су класификоване као оне која се држе ради трговања у складу са МРС-ЈС 29;
- (ф) Финансијске обавезе које се одмеравају по амортизованој вредности.

Финансијска средства или финансијске обавезе по фер вредности кроз суфицит или дефицит

12. Ако је ентитет означио кредит или потраживање (или групу кредита или потраживања) као оне по фер вредности кроз суфицит или дефицит, он обелодањује:

- (а) Максималну изложеност *кредитном ризику* (видети параграф 36(а)) кредита или потраживања (или групе кредита или потраживања) на крају извештајног периода.
- (б) Износ за који сваки одговарајући кредитни дериват или сличан инструмент ублажава максималну изложеност кредитном ризику.
- (ц) Износ промене, током периода и укупно, фер вредности кредита или потраживања (или групе кредита или потраживања) која се може приписати променама кредитног ризика финансијског средства утврђен као:
 - (i) Износ промене фер вредности који се не може приписати променама тржишних услова које дају повода за *тржишни ризик*; или
 - (ii) Користећи алтернативни метод за који ентитет верује да верније представља износ промене фер вредности која се може приписати променама кредитног ризика по основу средства.

Промене тржишних услова које изазивају тржишни ризик обухватају промене референтне каматне стопе, цене робе, девизног курса или индекса цена или стопа.

(д) износ промене фер вредности одговарајућег кредитног деривата или сличног инструмента која се догодила током периода и уопште од када је назначен кредит или потраживање.

13. Ако је ентитет означио да финансијску обавезу евидентира по фер вредности кроз суфицит или дефицит у складу са параграфом 10 МРС-ЈС 29, он обелодањује:

- (а) Износ промене, током периода и укупно, фер вредности финансијске обавезе која се може приписати променама кредитног ризика те обавезе одређен као:
 - (i) Износ промене фер вредности који се не може приписати променама тржишних услова који су довели до тржишног ризика (видети Прилог А, параграф А4); или
 - (ii) Коришћењем алтернативног метода за који ентитет верује да верније представља износ промене фер вредности која се може приписати променама кредитног ризика по основу обавезе.

Промене тржишних услова које изазивају тржишни ризик обухватају промене референтне

каматне стопе, цене финансијског инструмента другог ентитета, цене робе, девизног курса или индексе цена или стопа. За уговоре који имају обележје које их везује за јединицу, промене тржишних услова обухватају промене у учинку интерног или екстерног инвестиционог фонда у вези са њима.

(б) Разлика између књиговодствене вредности финансијске обавезе и износа који би ентитет према уговору морао да плати приликом доспећа имаоцу обавезе.

14. Ентитет обелодањује:

(а) Методе коришћене за усаглашавање са захтевима из параграфа 12(ц) и 13(а).

(б) Ако ентитет сматра да обелодањивање које је дао ради усаглашавања са захтевима из параграфа 12(ц) или 13(а) не представљају верно промену фер вредности финансијског средства или финансијске обавезе која се може приписати променама кредитног ризика, разлоге за такав закључак и факторе које сматра релевантним.

Рекласификација

15. Ако је ентитет рекласификовао финансијско средство (у складу са параграфима 60-63 МРС-ЈС 29) као оно које је одмерено:

(а) Према набавној цени или амортизованој вредности, а не по фер вредности; или

(б) Према фер вредности, а не по набавној цени или амортизованој вредности, он обелодањује износ рекласификован у и ван сваке категорије и разлог за ту рекласификацију.

16. Ако је ентитет рекласификовао финансијско средство ван категорије по фер вредности кроз суфицит или дефицит у складу са параграфом 55 или 57 МРС-ЈС 29 или ван категорије расположиво за продају у складу са параграфом 58 МРС-ЈС 29, он обелодањује:

(а) износ рекласификован у и ван сваке категорије;

(б) за сваки извештајни период до престанка признавања, књиговодствене вредности и фер вредности свих финансијских средстава рекласификованих у текућем и претходним извештајним периодима;

(ц) ако је финансијско средство рекласификовано у складу са параграфом 55 МРС-ЈС 29, ретку ситуацију, као и чињенице и околности која указују да је ситуација ретка;

(д) за извештајни период када је финансијско средство рекласификовано, добитак или губитак фер вредности финансијског средства признатог у суфициту или дефициту или укупном осталом резултату у том извештајном периоду и у претходном извештајном периоду;

(е) за сваки извештајни период после рекласификације (укључујући и извештајни период у ком је финансијско средство рекласификовано) до престанка признавања финансијског средства, добитак или губитак фер вредности који би био признат у суфициту или дефициту или нето имовини/капиталу да финансијско средство није рекласификовано, као и добитак, губитак, приходе и расходе признате у суфициту или дефициту; и

(ф) ефективну каматну стопу и процењене износе токова готовине које ентитет очекује да наплати, на датум рекласификације финансијског средства.

Престанак признавања

17. Ентитет може да изврши трансфер финансијских средстава на такав начин да се део или сва финансијска средства не квалификују за престанак признавања (видети параграфе 17-39 МРС-ЈС 29). Ентитет обелодањује за сваку групу таквих финансијских средстава:

(а) Природу тих средстава;

(б) Природу ризика и награда власништва којима ентитет остаје изложен;

(ц) Када ентитет наставља да признаје сва средства, књиговодствене вредности средстава и обавеза које су у вези са њима; и

(д) Када ентитет наставља да признаје средства до нивоа њиховог континуираног ангажовања, укупну књиговодствену вредност првобитних средстава, износ средстава које ентитет наставља да признаје и књиговодствену вредност обавеза које су у вези са њима.

Колатерал

18. Ентитет обелодањује:

(а) Књиговодствену вредност финансијских средстава које јемчи као колатерал за обавезе или потенцијалне обавезе, укључујући и износе које је рекласификовао у складу са параграфом 39(а) МРС-ЈС 29; и

(б) Услове који се односе на то јемство.

19. Када ентитет држи колатерал (по основу финансијских или нефинансијских средстава) и када му је дозвољено да га прода или поново заложи колатерал као јемство када нема неизвршења обавезе од стране власника колатерала, он обелодањује:

- (а) Фер вредност колатерала који држи;
- (б) Фер вредност свих таквих колатерала који су продати или поново дати као јемство, као и то да ли ентитет има обавезу да их врати; и
- (ц) Услове који се односе на коришћење колатерала.

Рачун резервисања за губитке повезане са кредитима

20. Када је финансијским средствима умањена вредност кредитним губицима и када ентитет књижи то умањење вредности на посебном рачуну (на пример, рачун резервисања који се користи за евидентирање појединачних умањења или сличан рачун који се користи за евидентирање укупних умањења средстава) уместо директног смањења књиговодствене вредности средства, он обелодањује усклађивање промена на том рачуну током периода за сваку групу финансијских средстава.

Сложени финансијски инструменти са вишеструким уграђеним дериватима

21. Ако је ентитет емитовао инструмент који садржи и компоненту обавезе и компоненту капитала (видети параграф 33 МРС-ЈС 28) и ако тај инструмент има вишеструке уграђене деривате чије су вредности међусобно зависне (као што је откупиви конвертибилни дужнички инструмент), он обелодањује постојање тих обележја.

Неиспуњење и кршење обавеза

22. За обавезе по основу кредита која се признају на крају извештајног периода, ентитет обелодањује:

- (а) Детаље свих неиспуњења обавеза током периода по основу главнице, камате, отплатног фонда, или услова обавеза које се евидентирају по основу кредита;
- (б) Књиговодствену вредност обавеза које се евидентирају по основу кредита које нису извршене на крају извештајног периода; и
- (ц) Да ли је неиспуњена обавеза испуњена, или да ли су поново договорени услови отплате кредита, пре него што је одобрено издавање финансијских извештаја.

23. Ако је, током периода, било кршења услова уговора о кредиту осим оних описаних у параграфу 22, ентитет обелодањује исте информације као и оне које се захтевају у параграфу 22 ако су та кршења дозволила даваоцу кредита да захтева убрзану отплату (осим ако су кршења отклоњена, или су поново договорени услови отплате кредита, на дан или пре краја извештајног периода).

Извештај о финансијској успешности

Ставке прихода, расхода, добитака или губитака

24. Ентитет обелодањује следеће ставке прихода, расхода, добитака или губитака било као ставке у извештају о финансијској успешности било у напоменама:

- (а) Нето добитке или нето губитке по основу:
 - (i) Финансијских средстава или финансијских обавеза које се евидентирају по фер вредности кроз суфицит или дефицит, приказујући одвојено оне нето добитке или нето губитке од финансијских средстава или финансијских обавеза означених као таквих после почетног признавања, као и оне нето добитке или нето губитке од финансијских средстава или финансијских обавеза које су класификоване као оне које се држе ради трговања у складу са МРС-ЈС 29.
 - (ii) Финансијских средстава расположивих за продају, приказујући одвојено износ добитка или губитка који се признаје извештају о нето имовини/капиталу укупном резултату током периода и износ рекласификован из нето имовини/капиталу и признат директно и суфицит или дефицит за тај период;
 - (iii) Инвестиција које се држе до доспећа;
 - (iv) Датих кредита и потраживања; и
 - (v) Финансијских обавеза одмерених према амортизованој вредности;
- (б) Укупни приход од камате и укупне трошкове од камате (израчунате коришћењем метода ефективне камате) за финансијска средства или финансијске обавезе које се не евидентирају по фер вредности кроз суфицит или дефицит;
- (ц) Приходе и трошкове од накнада (осим износа обухваћених у обрачуну ефективне каматне стопе) који потичу од:
 - (i) Финансијских средстава или финансијских обавеза које се не евидентирају по фер вредности

кроз суфицит или дефицит; и

- (ii) Повереништава и других фидуцијарних активности које имају за резултат држање или инвестирање средстава у име појединаца, повереништава, пензионих планова и других институција;
- (д) Приход од камате на финансијска средства којима је умањена вредност обрачуната у складу са параграфом АГ126 МРС-ЈС 29; и
- (е) Износ сваког губитка по основу умањења вредности за сваку групу финансијских средстава.

Друга обелодањивања

Рачуноводствене политике

25. У складу са параграфом 132 МРС-ЈС 1, у оквиру прегледа значајних рачуноводствених политика, ентитет обелодањује, основу (или основе) за одмеравање коришћену приликом састављања финансијских извештаја и остале рачуноводствене политике које су релевантне за разумевање финансијских извештаја.

Рачуноводство хеџинга

26. Ентитет обелодањује засебно следеће за сваку врсту хеџинга описану у МРС-ЈС 29 (то јест, хеџинг фер вредности, хеџинг токова готовине и хеџинг нето инвестиција у инострану пословања):

- (а) Опис сваке врсте хеџинга;
- (б) Опис финансијских инструмената означених као хеџинг инструмената и њихове фер вредности на крају извештајног периода; и
- (ц) Природу ризика на који се хеџинг односи.

27. За хеџинге токова готовине, ентитет обелодањује:

- (а) Периоде када се очекује да настану токови готовине и када се очекује да они утичу на суфицит или дефицит;
- (б) Опис сваке предвиђене трансакције за коју је раније коришћено хеџинг рачуноводство, али за коју се не очекује да ће се више дешавати;
- (ц) Износ који је признат у нето имовини/капиталу током тог периода;
- (д) Износ који је рекласификован из нето имовине/капитала у суфицит или дефицит за тај период, приказујући износ укључен у сваку појединачну ставку у извештају о финансијској успешности; и
- (е) Износ који је уклоњен из нето имовине/капитала током периода и укључен у почетну набавну вредност или другу књиговодствену вредност нефинансијског средства или нефинансијске обавезе чије је стицање или настанак била веома вероватна предвиђена трансакција заштићена хеџингом.

28. Ентитет обелодањује засебно:

- (а) У хеџингу фер вредности, добитке или губитке:
 - (i) Од инструмента хеџинга; и
 - (ii) Од ставке хеџинга која се може приписати ризику који је заштићен хеџингом.
- (б) Неефективност признату у суфициту или дефициту која се јавља од хеџинга фер вредности; и
- (ц) Неефективност која се признаје у суфициту или дефициту која се јавља од хеџинга нето инвестиција у инострану пословања.

Фер вредност

29. Осим како је изнето у параграфу 35, за сваку групу финансијских средстава и финансијских обавеза (видети параграф 9), ентитет обелодањује фер вредност те групе средстава и обавеза на начин који омогућава поређење са књиговодственом вредношћу.

30. Приликом обелодањивања фер вредности, ентитет групише финансијска средства и финансијске обавезе у групе, али треба да их пребија само у мери у којој су њихове књиговодствене вредности пребијене у извештају о финансијској позицији.

31. За сваку групу финансијских инструмената ентитет обелодањује методе и, када се користи техника процене, претпоставке које се примењују у одређивању фер вредности за сваку групу финансијских средстава или финансијских обавеза. На пример, ако је то применљиво, ентитет обелодањује информације о претпоставкама које се односе на стопе отплате, стопе процењених кредитних губитака, као и каматне стопе или дисконтне стопе. Ако су промењене технике процењивања, ентитет обелодањује те промене и разлоге за то.

32. Да би извршио обелодањивања захтевана параграфом 33, ентитет рекласификује одмерене фер вредности помоћу хијерархије фер вредности у којој се огледа значај улазних вредности за резултате

одмеравања. Хијерархија фер вредности ће имати следеће нивое:

(а) Котиране цене (неприлагођене) у активним тржиштима за идентична средства или обавезе (Ниво 1);

(б) Улазне вредности, различите од котираних цена укључених у Ниво 1 које су уочљиве за средство или обавезе, било директно (на пример, цена) или индиректно (на пример, вредности изведене из цене) (Ниво 2); и

(ц) Улазне вредности за средства или обавезе које нису засноване на уочљивим подацима са тржишта (неуочљиве улазне вредности) (Ниво 3);

Ниво у хијерархији фер вредности у склопу ког се одмеравање фер вредности категоризује у својој целисти, одређује се на основу најнижег нивоа улазних података који је значајан за одмеравање фер вредности у њеној целисти. У том циљу, значај улазних података се процењује у односу на одмеравање фер вредности у целини. Ако се при одмеравању фер вредности користе уочљиви улазни подаци који захтевају значајна прилагођавања базирана на неуочљивим улазним подацима, то одмеравање је одмеравање трећег нивоа. Процена значаја одређених улазних података на одмеравање фер вредности у целини захтева просуђивање и разматрање фактора који су специфични за дато средство или обавезу.

33. За одмеравање фер вредности признатих у извештају о финансијској позицији, ентитет за сваку групу финансијских инструмената обелодањује:

(а) Ниво хијерархије фер вредности на ком су одмеравања фер вредности категорисана у целини, раздвајајући одмеравања фер вредности у складу са нивоима дефинисаним у параграфу 32.

(б) Сваки значајан пренос између првог и другог нивоа у хијерархији фер вредности и разлоге за те преносе. Сваки пренос на ниво се обелодањује засебно од преноса са нивоа. Из тог разлога значај се одређује у односу на суфицит или дефицит и укупна средства или укупне обавезе.

(ц) За одмеравање фер вредности на трећем нивоу, усклађивање почетних и завршних салда, при чему се засебно обелодањују промене током периода које се могу приписати следећем:

(i) Укупним добицима или губицима за период признатим у суфициту или дефициту, уз опис где су презентовани у извештају о финансијским перформансама

(ii) Укупним добицима или губицима признатим у нето имовини/капиталу

(iii) Набавкама, продајама, емисијама, измирењима (при чему се сваки тип кретања обелодањује засебно); и

(iv) Преносима на трећи ниво или са њега (на пример, преноси који се приписују променама у уочљивости тржишних података) и разлозима за те преносе. За значајне преносе, преноси на трећи ниво се обелодањују и објашњавају засебно од преноса са трећег нивоа.

(д) Износе укупних добитака или губитака за период наведен у (ц)(i), укључене у суфицит или дефицит који се приписују добицима или губицима који се односе на имовину и обавезе држане на крају извештајног периода, као и опис где су ти губици или добици презентовани у извештају о финансијским перформансама.

(е) За одмеравање фер вредности на трећем нивоу, ако би промена једне или више улазних вредности у разумно могуће алтернативне претпоставке довела до значајне промене фер вредности, ентитет наводи ту чињеницу и обелодањује ефекат тих промена. Ентитет обелодањује како је израчунат ефекат промене у разумно могућу алтернативну претпоставку. Из тог разлога значај се одређује у односу на суфицит или дефицит и укупна средства или укупне обавезе, или, када су промене у фер вредности признате у нето имовини/капиталу, у односу на укупни капитал. Ентитет презентује квантитативна обелодањивања захтевана овим параграфом у облику табеле осим ако неки други формат није прикладнији

34. Ако тржиште за финансијске инструменте није активно, ентитет установљава фер вредност коришћењем технике процене (видети параграфе AG106–AG112 MPC-JC 29). Ипак, најбољи доказ фер вредности приликом почетног признавања је вредност трансакције (то јест, фер вредност дате или примљене накнаде), осим ако нису задовољени услови описани у параграфу AG108 MPC-JC 29. Из овог произилази да може постојати разлика између фер вредности приликом почетног признавања и износа који би се одредио на тај датум коришћењем технике процене. Ако постоји таква разлика, ентитет обелодањује, према класи финансијског инструмента:

(а) Своју рачуноводствену политику за признавање те разлике у суфицит или дефицит да би се одразила промена у факторима (укључујући и временски) које би учесници на тржишту разматрали приликом одређивања цене (видети параграф AG109 MPC-JC 29); и

(б) Укупну разлику која тек треба да се призна у суфицит или дефицит на почетку и на крају периода и усклађивање промена у по основу ове разлике.

35. Обелодањивања фер вредности се не захтевају:

(а) Када је књиговодствена вредност разумна апроксимација фер вредности, на пример, за финансијске инструменте као што су краткорочна потраживања од купаца и обавезе према добављачима;

(б) За инвестиције у инструменте капитала који немају котирану тржишну цену на активном тржишту, или деривате повезане са таквим инструментима капитала, који се одмеравају по набавној вредности у складу са МРС-ЈС 29 зато што њихова фер вредност не може поуздано да се одмери; и

(ц) За уговор који садржи обележје дискреционог учешћа ако се фер вредност тог обележја не може поуздано одмерити.

36. У случајевима описаним у параграфу 35(б) и (ц), ентитет обелодањује информације које помажу корисницима финансијских извештаја да направе сопствене процене о обиму могућих разлика између књиговодствене вредности тих финансијских средстава или финансијских обавеза и њихових фер вредности, укључујући:

(а) Чињеницу да информација о фер вредности није обелодањена за ове инструменте зато што се њихова фер вредност не може поуздано одмерити;

(б) Опис финансијских инструмената, њихову књиговодствену вредност и објашњење зашто се фер вредност не може поуздано одмерити;

(ц) Информације о тржишту за те инструменте;

(д) Информације о томе да ли и како ентитет намерава да отуђи финансијске инструменте; и

(е) Ако се финансијски инструменти чија се фер вредност није могла претходно поуздано одмерити не признају, ту чињеницу, њихову књиговодствену вредност у време престанка признавања и износ добитка или губитка који је признат.

Повлашћени зајмови

37. Повлашћени зајмови се одобравају од стране ентитета под условима повољнијим од тржишних. Примери повлашћених зајмова одобрених од стране ентитета укључују зајмове земљама у развоју, малим пољопривредним имањима, студентске кредите одобрене студентима универзитета и факултета који испуњавају одређене квалификације, као и стамбене кредите који се одобравају породицама са ниским примањима. За одобрени повлашћени зајам ентитет обелодањује:

(а) Усклађивање између почетне и крајње књиговодствене вредности зајма, укључујући:

(i) Номиналну вредност нових зајмова одобрених током датог периода;

(ii) Прилагођену фер вредност при почетном признавању;

(iii) Зајмове враћене током датог периода;

(iv) Признате губитке од умањења вредности;

(v) Сва повећања дисконтованог износа током датог периода, настала услед протока времена; и

(vi) Друге промене.

(б) Номиналну вредност зајмова на крају датог периода;

(ц) Намену и услове под којима су одобрени различити типови зајмова; и

(д) Претпоставке на основу којих се врши процењивање

Природа и степен ризика

који потичу од финансијских инструмената

37. Ентитет обелодањује информације које омогућавају корисницима његових финансијских извештаја да процене природу и степен ризика који потичу од финансијских инструмената којима је ентитет изложен на крају извештајног периода.

38. Обелодањивања која се захтевају у параграфима 33–42 се фокусирају на ризике који потичу од финансијских инструмената и на то како се њима управља. Ови ризици обично обухватају, али нису ограничени на, кредитни ризик, *ризик ликвидности* и тржишни ризик.

Квалитативна обелодањивања

40. За сваку врсту ризика који потиче од финансијских инструмената, ентитет обелодањује:

(а) Изложеност ризику и како он настаје;

(б) Своје циљеве, политике и процесе за управљање ризиком и методе коришћене за одмеравање тог ризика; и

(ц) Све промене у (а) и (б) из претходног периода.

Квантитативна обелодањивања

41. За сваку врсту ризика који потиче од финансијских инструмената, ентитет обелодањује:
- (а) Сумарни квантитативни подаци о изложености ризику на крају извештајног периода. Ово обелодањивање се заснива на информацијама које су дате интерно кључном руководству ентитета (како је дефинисано у МРС-ЈС 20 *Обелодањивања повезаних страна*), на пример управном одбору ентитета или генералном директору.
 - (б) Обелодањивања која захтевају параграфи 43–49, у мери у којој она нису дата под (а), осим ако је ризик материјално значајан (видети параграфе 45–47 МРС-ЈС 1 који се односе на разматрање материјалног значаја).
 - (ц) Концентрације ризика које нису очигледне из (а) и (б).
42. Ако квантитативни подаци обелодањени на крају извештајног периода не представљају верно изложеност ентитета ризику током периода, ентитет пружа више информација које су репрезентативне.

Кредитни ризик

43. Ентитет обелодањује према врсти финансијског инструмента:
- (а) Износ који најбоље представља његову максималну изложеност кредитном ризику на крају извештајног периода без узимања у обзир било ког колатерала који се поседује или другог повећања кредитног бонитета (на пример, споразуми о нетингу који се не квалификују за пребијање у складу са МРС-ЈС 28);
 - (б) Имајући у виду износ обелодањен под (а), опис колатерала који се поседује као обезбеђење и других повећања кредитног бонитета;
 - (ц) Информације о кредитном квалитету финансијских средстава којима нити је *прекорачен рок доспећа* нити им је умањена вредност; и
 - (д) Књиговодствену вредност финансијских средстава којима би иначе био прекорачен рок доспећа или би им била умањена вредност, а чији су услови поново договорени.

Финансијска средства којима је или прекорачен рок доспећа или им је умањена вредност

44. Ентитет обелодањује према класи финансијског средства:
- (а) Анализу старости финансијских средстава којима је прекорачен рок доспећа на крају извештајног периода, али којима није умањена вредност;
 - (б) Анализу финансијских средстава за која је појединачно утврђено да им је умањена вредност на крају извештајног периода, укључујући и факторе које је ентитет разматрао приликом одређивања да је њима умањена вредност; и
 - (ц) За износе обелодањене под (а) и (б), опис колатерала коју ентитет држи као обезбеђење и других повећања кредитног бонитета и, осим ако је неприменљиво, процену њихове фер вредности.

Колатерал и друга прибављена повећања кредитног бонитета

45. Када ентитет прибави финансијска или нефинансијска средства током периода узимајући колатерал који држи као обезбеђење или куповином других повећања кредитног бонитета (на пример, гаранције), а таква средства задовољавају критеријуме признавања из других стандарда, ентитет обелодањује:
- (а) Природу и књиговдствену вредност прибављених средстава; и
 - (б) Када се средства не могу одмах конвертовати у готовину, своје политике за отуђење таквих средстава или за њихово коришћење у својим пословањима.

Ризик ликвидности

46. Ентитет обелодањује:
- (а) Анализу доспећа за недериватне финансијске обавезе (укључујући емитоване уговоре о финансијским гаранцијама) која приказује преостала уговорна доспећа; и
 - (б) Анализу доспећа за дериватне финансијске обавезе. Анализа доспећа укључује преостала уговорна доспећа за оне дериватне финансијске обавезе за које су уговорна доспећа важна да би се разумео временски распоред токова готовине (видети параграф AG14)

(ц) Опис како управља ризиком ликвидности својственим за (а) и (б).

Тржишни ризик

Анализа осетљивости

47. Осим ако ентитет није усклађен са параграфом 41, он обелодањује:

- (а) Анализу осетљивости за сваку врсту тржишног ризика коме је ентитет изложен на крају извештајног периода, приказујући како би на суфицит или дефицит утицале промене релевантне варијабле ризика које су могуће на тај датум;
- (б) Методе и претпоставке коришћене приликом припреме анализе осетљивости; и
- (ц) Промене из претходног периода у коришћеним методима и претпоставкама, као и разлоге таквих промена.

48. Ако ентитет припрема анализу осетљивости, као што је одређивање максималног потенцијалног ризика, која одражава међусобну зависност између променљивих ризика (на пример, каматних стопа и девизних курсева) и ако је користи за управљање финансијским ризицима, он може да користи ту анализу осетљивости уместо анализе наведене у параграфу 47. Ентитет такође обелодањује:

- (а) Објашњење метода коришћеног у припреми такве анализе осетљивости, као и главне параметре и претпоставке које леже у основи обезбеђених података; и
- (б) Објашњење циља коришћеног метода и ограничења која могу имати за резултат да информације не одражавају у потпуности фер вредност средстава и обавеза о којима је реч.

Друга обелодањивања тржишног ризика

49. Када анализе осетљивости обелодањене у складу са параграфом 47 или 48 не представљају верно ризик својствен финансијском инструменту (на пример, зато што изложеност на крају године не одражава изложеност током године), ентитет обелодањује ту чињеницу и разлог због ког сматра да анализе осетљивости нису репрезентативне.

Датум ступања на снагу и прелазни период

50. Ентитет примењује овај стандард за годишње периоде који почињу 1. јануара 2013. године или касније. Подстиче се и ранија примена. Ако ентитет примењује овај стандард за период који почиње пре 1. јануара, 2013, он обелодањује ту чињеницу.

51. Ентитет не може да примењује овај стандард пре 1. јануара 2013 осим ако не примењује и МРС-ЈС 28 и МРС-ЈС 29.

52. Ако ентитет примењује овај стандард за годишње периоде који почињу пре 1. јануара 20013. године, он не мора да презентује упоредне информације за обелодањивања која захтевају параграфи 38–49 о природи и степену ризика који потичу од финансијских инструмената.

53. Када ентитет усвоји обрачунску основу рачуноводства која је дефинисана у МРС-ЈС за сврхе финансијског извештавања после овог датума ступања на снагу, овај стандард се примењује на годишње финансијске извештаје ентитета који обухватају периоде који почињу на датум усвајања или касније.

Повлачење и замена МРС-ЈС 15 (2001)

54. Овај стандард и МРС-ЈС 28 замењују МРС-ЈС 15, *Финансијски инструменти: обелодањивање и презентација*, објављен 2001. МРС-ЈС 15 се примењује све док не почне примена МРС-ЈС 28 и МРС-ЈС 30 или док ти стандарди не ступе на снагу, шта год буде раније.

Прилог А

Упутство за примену

Овај Прилог је саставни део овог МРС-ЈС 30.

Групе финансијских средстава и степен обелодањивања (параграф 9)

AG1. Параграф 9 захтева од ентитета да групише финансијске инструменте у групе које одговарају природи информација које се обелодањују узимајући у обзир карактеристике тих финансијских инструмената. Групе описане у параграфу 9 одређује ентитет и оне се, на тај начин, разликују од категорија финансијских инструмената наведених у МРС-ЈС 29 (који одређује како се финансијски инструменти одмеравају и које промене фер вредности се признају).

AG2. Приликом одређивања групе финансијског инструмента, ентитет, као минимум:

(а) Прави разлику између инструмената који се одмеравају према амортизованој вредности и оних који се одмеравају по фер вредности.

(б) Третира као посебну групу или групе оне финансијске инструменте који су ван делокруга овог стандарда.

AG3 Ентитет одлучује, у светлу правих околности, колико детаља обезбеђује да би задовољио захтеве овог IFRS, у којој мери истиче различите аспекте захтева и како збирно приказује информације да би представио целокупну слику без спајања информација са различитим карактеристикама. Неопходно је пронаћи равнотежу између тога да се финансијски извештаји оптерете са превише детаља који неће помоћи корисницима финансијских извештаја и који ће сакрити важне информације (као последица превише сакупљених детаља). На пример, ентитет не треба да прикрије важну информацију тиме што ће је укључити међу велики број безначајних детаља. Слично, ентитет не обелодањује информације чији је степен агрегирања такав да прикрива важне разлике између појединачних трансакција и ризика у вези са њима.

Значај финансијских инструмената за финансијску позицију и перформансе

Финансијске обавезе по фер вредности кроз суфицит или дефицит

(параграфи 13 и 14)

AG4. Ако ентитет значи финансијску обавезу по фер вредности кроз суфицит или дефицит, параграф 13(а) захтева да ентитет обелодани износ промене фер вредности финансијске обавезе која се може приписати променама кредитног ризика обавезе. Параграф 13(а)(i) дозвољава ентитету да утврђује овај износ као износ промене фер вредности обавезе који се не може приписати променама тржишних услова који условљавају тржишни ризик. Ако су једине релевантне промене у тржишним условима за обавезу промене посматране референтне каматне стопе, овај износ се може процењивати на следећи начин:

(а) Прво, ентитет израчунава интерну стопу повраћаја обавезе на почетку периода користећи референтну тржишну цену обавезе и уговорне токове готовине обавезе на почетку периода. Од ове стопе повраћаја одузима се референтна (основна) каматна стопа на почетку периода, да би се добила компонента интерне стопе повраћаја специфична за инструмент.

(б) Следеће, ентитет израчунава садашњу вредност токова готовине у вези са обавезом користећи уговорне токове готовине обавезе на крају периода и дисконтну стопу једнаку збиру (i) референтне основне каматне стопе на крају периода и (ii) компоненте интерне стопе повраћаја специфичне за инструмент утврђене под (а).

(ц) Разлика између референтне тржишне цене обавезе на крају периода и износа утврђеног под (б) је промена фер вредности која се не може приписати променама референтне основне каматне стопе. Ово је износ који треба да се обелодани.

У овом примеру се претпоставља да промене фер вредности које настају услед фактора који нису промене кредитног ризика инструмента или да промене каматних стопа нису значајне. Ако инструмент из примера садржи уграђени дериват, промена фер вредности уграђеног деривата се искључује из утврђивања износа који треба да се обелодани у складу са параграфом 13(а).

Друга обелодањивања – рачуноводствене политике (параграф 21)

AG5. У параграфу 25 се захтева обелодањивање основе (или основа) за одмеравање коришћене приликом састављања финансијских извештаја и других рачуноводствених политика које су коришћене и које су релевантне за разумевање финансијских извештаја. За финансијске инструменте, такво обелодањивање може да обухвати:

(а) За финансијска средства или финансијске обавезе означене по фер вредности кроз суфицит

или дефицит;

- (i) природу финансијских средстава или финансијских обавеза које је ентитет означио по фер вредности кроз суфицит или дефицит;
 - (ii) критеријуме за такво означавање финансијских средстава или финансијских обавеза после почетног признавања; и
 - (iii) како је ентитет задовољио услове из параграфа 10, 13 или 14 МРС-ЈС 29 за такво означавање. За инструменте означене у складу са параграфом (б)(i) дефиниције финансијског средства или финансијске обавезе као по фер вредности кроз суфицит или дефицит у МРС-ЈС 29, да обелодањивање обухвата наративни опис околности које леже у основи недоследности у погледу одмеравања или признавања која би се иначе јавила. За инструменте означене у складу са параграфом (б)(ii) дефиниције финансијског средства или финансијске обавезе по фер вредности кроз суфицит или дефицит у МРС-ЈС 29, то обелодањивање обухвата наративни опис како је означавање по фер вредности кроз суфицит или дефицит доследна документованом управљању ризиком или инвестиционом стратегијом ентитета.
- (б) Критеријуме за означавање финансијских средстава као оних која су расположива за продају.
- (ц) Да ли се редовне куповине и продаје финансијских средстава обрачунавају на датум трансакције или на датум измирења (видети параграф 40 МРС-ЈС 29).
- (д) Када се рачун резервисања користи за смањење књиговодствене вредности финансијских средстава поводом умањења вредности по основу губитака повезаних са кредитима:
- (i) критеријуме за одређивање када се књиговодствена вредност по основу умањења вредности финансијских средстава директно смањује (или, у случају поништења отписа, директно повећава) и када се користи рачун резервисања и
 - (ii) критеријуме за отписивање износа којима се терети рачун резервисања и према књиговодственој вредности финансијских средстава умањене вредности (видети параграф 20).
- (е) како се одређују нето добици или губици од сваке категорије финансијских инструмената (видети параграф 24(а)), на пример, да ли нето добици или нето губици од ставки по фер вредности кроз суфицит или дефицит обухватају приходе од камата или дивиденди и сличних расподела.
- (ф) Критеријуме које ентитет користи за утврђивање постојања објективних доказа да се догодио губитак због умањења вредности (видети параграф 24(е)).
- (г) Када су поново утврђени услови финансијских средстава којима би иначе био прекорачен рок доспећа или би им била умањена вредност, рачуноводствену политику за финансијска средства која су предмет поновног утврђивања услова (видети параграф 43(д)).
- (х) За уговоре о финансијским гаранцијама емитоване у склопу трансакције која није трансакција размене, када не може да се одреди фер вредност а резервисање је одређено у складу са МРС-ЈС 19, *Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства*, обелодањују се околности које су довеле до тога да се резервисање признаје.

Параграф 137 МРС-ЈС 1 такође захтева од ентитета да обелодани, у кратком приказу значајних рачуноводствених политика или у другим напоменама, објашњења, осим оних која обухватају процене, руководства током процеса примене рачуноводствених политика ентитета, као и оних расуђивања која су имала најзначајнији утицај на износе признате у финансијским извештајима.

Природа и степен ризика који потиче од финансијских инструмената (параграфи од 38 до 49)

AG6 Обелодањивања која се захтевају у параграфима 38–49 се дају или у финансијским извештајима или су садржана у упућивањима финансијских извештаја на друге појмове у другом извештају, као што је извештај руководства или извештај о ризику, који је доступан корисницима финансијских извештаја под истим условима и у исто време као и финансијски извештаји. Без информација садржаних у упућивању на други извештај, финансијски извештаји би били непотпуни. *Квантитативна обелодањивања (параграф 41)*

AG7. У параграфу 41(а) се захтева обелодањивање кратког приказа квантитативних података о изложености ризицима одређеног ентитета на основу информација које су дате интерно кључном руководству ентитета. Када ентитет користи неколико метода за управљање изложеношћу ризику, тај ентитет обелодањује информацију користећи метод или методе који дају најрелевантније и најпоузданије информације. У МРС-ЈС 3, *Рачуноводствене политике, промене рачуноводствених процена и грешке се* разматрају релевантност и поузданост.

AG8. У параграфу 41(ц) се захтевају обелодањивања о концентрацијама ризика. Концентрације ризика се јављају због финансијских инструмената који имају сличне карактеристике и на које слично

утичу промене економских и других услова. Утврђивање концентрација ризика захтева да се приликом расуђивања узимају у обзир околности у ентитету. Обелодањивања о концентрацијама ризика обухватају:

- (а) Опис тога како руководство одређује концентрације;
- (б) Опис заједничких карактеристика које утврђују сваку концентрацију (на пример, супротне стране, географска област, валута или тржиште); и
- (ц) Износ изложености ризику у вези са свим финансијским инструментима којима је заједничка та карактеристика.

Максимална изложеност кредитном ризику (параграф 43(а))

AG9. У параграфу 43(а) се захтева обелодањивање износа који најбоље представља максималну изложеност ентитета кредитном ризику. За финансијско средство, ово је обично бруто књиговодствена вредност, нето од:

- (а) Свих пребијених износа у складу са МРС-ЈС 28; и
- (б) Свих губитака због умањења вредности признатих у складу са МРС-ЈС 29.

AG10. Активности које узрокују кредитни ризик и са њима у вези максимална изложеност кредитном ризику обухватају, али нису ограничене на:

- (а) Гарантовање кредита и потраживања клијентима и пласирање депозита у другим ентитетима. У овим случајевима, максимална изложеност кредитном ризику је књиговодствена вредност финансијских средстава са њима у вези.
- (б) Склапање дериватних уговора, на пример девизних уговора, свопова каматних стопа и кредитних деривата. Када се резултујуће средство одмерава по фер вредности, максимална изложеност кредитном ризику на крају извештајног периода ће бити једнака књиговодственој вредности.
- (ц) Јемство финансијских гаранција. У овом случају, максимална изложеност кредитном ризику је максималан износ који би ентитет могао да плати ако се гаранција активира, а који би могао да буде значајно виши од износа признатог као обавеза.
- (д) Стварање сагласности за одобравање кредита по наведеној стопи која је неопозива током трајања олакшице или је опозива само као одговор на материјално значајну штетну промену. Ако емитент не може да измири обавезу по кредиту нето у готовини или другом финансијском инструменту, максимална кредитна изложеност је пун износ обавезе. Ово је зато што је неизвесно да ли износ било ког неповученог дела може да се повуче у будућности. Ово може бити значајно више од износа признатог као обавеза.

Квантитативна обелодањивања ризика ликвидности (параграфи 41(а) и 46(а) и (б))

AG11. У складу са параграфом 41(а), ентитет обелодањује сумарне квантитативне податке о својој изложености ризику ликвидности на основу интерно прибављених информација за кључно руководство. Ентитет објашњава како су прикупљени ти подаци. Ако би одлив готовине (или другог финансијског средства) укљученог у те податке могао да:

- (а) се јавља значајно раније него што је назначено у подацима; или
- (б) буде у значајно различитим износима од оних назначених у подацима (на пример, за дериват који је укључен у податке засноване на нето измирењу али за које друга страна има могућност да тражи бруто измирење);

ентитет наводи ту чињеницу и пружа квантитативне информације које омогућавају корисницима његових финансијских извештаја да процене степен ризика осим ако те информације нису укључене у уговорну анализу доспећа захтеваних параграфом 46(а) или (б).

AG12. Приликом припреме анализе уговорних доспећа коју захтева параграф 46(а) и (б), ентитет користи расуђивање ради одређивања одговарајућег броја временских ограничења. На пример, ентитет би могао да одреди да су следећа временска ограничења одговарајућа:

- (а) Не касније од једног месеца;
- (б) Касније од једног месеца и не касније од три месеца;
- (ц) Касније од три месеца и не касније од једне године; и
- (д) Касније од једне године и не касније од пет година.

AG13. У складу са параграфом 46(а) и (б), ентитет не раздваја уграђени дериват од комбинованог (хибридног) инструмента. За такве инструменте, ентитет примењује параграф 46(а).

AG14. Параграф 46(б) захтева од ентитета да обелодани квантитативну анализу доспећа за

дериватне финансијске обавезе која показује преостала уговорна доспећа ако су уговорна доспећа од кључне важности за разумевање временског распореда токова готовине. На пример, ово би могло да се примени на:

(а) Каматну стопу свопа са преосталим роком доспећа од пет година у хеџингу токова готовине финансијског средства или обавезе са променљивом стопом.

(б) Све обавезе по основу зајмова.

AG15. Параграф 46(а) и (б) захтева од ентитета да обелодањује анализе доспећа за финансијске обавезе које показују преостала уговорна доспећа за неке финансијске обавезе. У овом обелодањивању:

(а) Када супротна страна може да одабере када да исплати износ, обавеза се распоређује на најранији период у ком се може захтевати од ентитета да изврши плаћање. На пример, финансијске обавезе за које се може тражити од ентитета да их исплати по виђењу (на пример, депозит по виђењу) се укључују у најранији временски распон.

(б) Када је ентитет ангажован да обезбеди доступне износе у ратама, свака рата се распоређује на најранији период у ком се може захтевати од ентитета да изврши плаћање. На пример, неповучена обавеза по кредиту се укључује у временски распон у ком је најранији датум када се обавеза може подићи.

(ц) За емитоване уговоре о финансијским гаранцијама, максималан износ гаранције се распоређује на најранији период у ком је гаранција извршива.

AG16. Уговорни износи који се обелодањују у анализи доспећа захтеваној параграфом 46(а) и (б) су уговорно дисконттовани токови готовине, на пример:

(а) Бруто обавезе по основу финансијског лизинга (пре одузимања финансијских оптерећења);

(б) Цене одређене у форвард уговорима за куповину финансијских средстава за готовину;

(ц) Нето износи свопова каматних стопа са флотирајућим плаћањем и фиксним примањем који се замењују за нето токове готовине;

(д) Уговорни износи који треба да се размене у дериватном финансијском инструменту (на пример, своп валута) за које су размењени бруто токови готовине; и

(е) Бруто обавезе по кредиту.

Такви недисконттовани токови готовине се разликују од износа укључених у извештај о финансијској позицији зато што се износ у извештају о финансијској позицији заснива на дисконттованим токовима готовине. Када износ који треба да се плати није фиксан, износ који се обелодањује треба да се одреди према условима који постоје на крају извештајног периода. На пример, када износ који треба да се плати варира са променама у индексу, износ који се обелодањује може да се заснива на степену износа на крају извештајног периода.

AG17. Параграф 46(ц) захтева од ентитета да опише како управља ризиком ликвидности који је садржан у ставкама обелодањеним у квантитативним обелодањивањима захтеваним параграфима 40(а) и (б). Ентитет обелодањује анализе доспећа финансијских средстава које држи у циљу управљања ризиком ликвидности (на пример, финансијска средства која су расположива за продају или од којих се очекује да генеришу токове готовине како би се покрио одлив који проистиче из финансијских обавеза), ако су те информације неопходне да омогуће корисницима финансијских извештаја да процене природу и степен ризика ликвидности.

AG18. Остали фактори које ентитет треба да узме у обзир при обезбеђивању обелодањивања захтеваних параграфом 40(ц) укључују, али нису ограничена на то, да ли ентитет:

(а) Поседује обезбеђена кредитна средства (на пример, комерцијалне папире) или неке друге кредитне линије (на пример stand-by кредит) које може да употреби у циљу одржања ликвидности;

(б) Поседује депозит у централној банци у циљу одржања ликвидности;

(ц) Поседује разноврсне изворе финансирања;

(д) Поседује значајне концентрације ризика ликвидности у својој имовини или својим изворима финансирања;

(е) Поседује процесе за интерну контролу и планове за непредвиђене ситуације у циљу управљања ризиком ликвидности;

(ф) Поседује инструменте који укључују услове убрзаног плаћања (на пример, у случају пада кредитног рејтинга ентитета);

(г) Поседује инструменте који могу да захтевају полагање колатерала (на пример, брокерско затварање позиције)

(х) Поседује инструменте који омогућавају ентитету да одабере да ли ће подмирити своје финансијске обавезе готовином (или другим финансијским средством) или властитим акцијама; или
(и) Поседује инструменте који подлежу стандардизованом споразуму о нетирању.

Тржишни ризик – анализа осетљивости (параграфи 47 и 48)

AG19. У параграфу 47(а) се захтева анализа осетљивости за сваку врсту тржишног ризика ком је ентитет изложен. У складу са параграфом AG3, ентитет одлучује како збирно приказује информације за приказивање целокупне слике без комбиновања информација са различитим изложеностима ризицима из значајно различитих економских окружења. На пример:

(а) Ентитет које послује финансијским инструментима би могао да обелодани ову информацију засебно за финансијске инструменте који се држе ради трговања и за финансијске инструменте који се не држе ради трговања.

(б) Ентитет не би збирно приказивао информације о својој изложености тржишним ризицима из области са хиперинфлацијом заједно са својом изложеношћу истим тржишним ризицима из области са веома ниском инфлацијом.

Ако ентитет има изложеност само једној врсти тржишног ризика у само једном економском окружењу, он не приказује ове појединачне информације.

AG20. У параграфу 47(а) се захтева да анализа осетљивости прикаже ефекат на суфицит или дефицит и нето имовину/капитал оправдано могућих промена релевантних варијабли ризика (на пример, преовладавајуће тржишне каматне стопе, девизни курсеви, цене капитала или цене робе). У сврху овога:

(а) Од ентитета се не захтева да одређују који би био суфицит или дефицит за тај период да су релевантне варијабле ризика биле другачије. Уместо тога, ентитети обелодањују ефекат на суфицит или дефицит и нето имовину/капитал на крају извештајног периода претпостављајући да се оправдано могућа промена релевантне варијабле ризика догодила на крају извештајног периода и да је она примењивана на изложености ризику које су постојале на тај датум. На пример, ако ентитет има обавезу са флукутирајућом стопом на крају године, ентитет би обелоданио ефекат на суфицит или дефицит (то јест, трошкове камате) за текућу годину ако су каматне стопе варирале у оправдано могућим износима.

(б) Од ентитета се не захтева да обелодањују ефекат суфицит или дефицит и нето имовину/капитал за сваку промену у оквиру оправдано разумних промена релевантне варијабле ризика. Обелодањивања о ефектима промена у границама оправдано могућег би била довољна.

AG21. Приликом одређивања шта је оправдано могућа промена релевантне варијабле ризика, ентитет разматра:

(а) Економско окружење у ком послује. Разумно могућа промена не треба да обухвата мало вероватне сценарије или сценарије “најгорег случаја” или “стрес тестове”. Шта више, ако је стопа промене у основној варијабли ризика стабилна, ентитет не треба да мења одабрану оправдано могућу промену у варијабли ризика. На пример, претпоставимо да су каматне стопе 5% и да ентитет одреди да је флукутирање у каматним стопама од 50 основних поена оправдано могуће. Он би обелоданио ефекат суфицит или дефицит и нето имовину/капитал кад би се каматне стопе мењале на 4,5% или 5,5%. У следећем периоду, каматне стопе су се повећале на 5,5%. Ентитет наставља да верује да се каматне стопе могу флукутирати за 50 основних поена (то јест, да је стопа промене каматних стопа стабилна). Ентитет би обелоданио ефекат суфицит или дефицит и нето имовину/капитал кад би се каматне стопе мењале на 5% или 6%. Од ентитета се не би захтевало да поново размотри своју процену да би каматне стопе могле оправдано да флукутирају за 50 основних поена, осим ако не постоји доказ да су каматне стопе постале више нестабилне.

(б) Временски оквир током ког је вршена процена. Анализа осетљивости приказује ефекте промена које се сматрају оправдано могућим током периода док ентитет следећи пут не презентује ова обелодањивања, што је обично следећи годишњи извештајни период.

AG22. Параграф 48 дозвољава ентитету да користи анализу осетљивости која одражава међусобне зависности између променљивих ризика, као што је методологија процене максималног потенцијалног ризика, ако користи ову анализу за управљање својом изложеношћу финансијским ризицима. Ово се примењује чак и када се помоћу такве методологије одмерава само могућност за губитак, а не одмерава се могућност за добитак. Такав ентитет би могао да се усклади са параграфом 48(а) обелодањивањем врсте модела за процену максималног потенцијалног ризика који користи (на пример, да ли се модел ослања на Монте Карло симулације), објашњења како модел функционише и

главних претпоставки (на пример, период држања и степен поверења). Ентитети би такође могли да обелодане претходни период посматрања и претходна одмеравања која су се примењивала на посматрања током тог периода, објашњење како се поступа у вези са опцијама у израчунавањима, као и то које несталности и корелације (или, као алтернатива, које Монте Карло симулације расподеле вероватноће) се користе.

AG23. Ентитет врши анализу осетљивости за читаво своје пословање, али може да изврши различите врсте анализе осетљивости за различите групе финансијских инструмената.

Ризик од каматне стопе

AG24. Ризик од каматне стопе се јавља код каматоносних финансијских инструмената признатих у извештају о финансијској позицији (на пример, кредити и потраживања и емитовани дужнички инструменти) и код неких финансијских инструмената који нису признати у извештају о финансијској позицији (на пример, неким обавезама по кредитима).

Валутни ризик

AG25. Валутни ризик (или ризик од курсних промена) се јавља код финансијских инструмената који су означени у страниој валути, то јест у валути која није функционална валута у којој су они одмерени. У сврхе овог стандард, валутни ризик се не јавља од финансијских инструмената који су немонетарне ставке или од финансијских инструмената означеним у функционалној валути.

AG26. Анализа осетљивости се обелодањује за сваку валуту којој је ентитет у значајној мери изложен.

Други ризик од промене цене

AG27. Други ризик од промене цене се јавља код финансијских инструмената због промена, на пример, цена робе или цена капитала. Да би био у складу са параграфом 47, ентитет би могао да обелодани ефекат смањења одређеног берзанског индекса, цене робе или друге променљиве ризика. На пример, ако ентитет даје гаранције резидуалне вредности које су финансијски инструменти, ентитет обелодањује повећање или смањење вредности средстава на која се та гаранција примењује.

AG28. Два примера финансијских инструмената који узрокују ризик од цене капитала су (а) поседовање капитала у другом ентитету, и (б) инвестиције у повереништво, што заузврат нуди држање инвестиција у инструментима капитала. Други примери обухватају форвард уговоре и опције за куповину или продају одређених количина инструмената капитала и свопови који су индексирани према ценама капитала. На фер вредност таквих финансијских инструмената утичу промене тржишне цене основних инструмената капитала.

AG29. У складу са параграфом 47(а), осетљивост суфицита или дефицита (која се јавља, на пример, од инструмената класификованих по фер вредности кроз суфицит или дефицит и од умањења вредности финансијских средстава расположивих за продају) се обелодањује засебно од осетљивости нето имовине/капитала (која се јавља, на пример, од инструмената класификованих као расположиви за продају).

AG30. Финансијски инструменти које ентитет класификује као инструменте капитала се не одмеравају поново. Нити ће ризик од цене капитала тих инструмената утицати на добитак или губитак или на капитал. У складу са тим, није потребна никаква анализа осетљивости.

Прилог Б

Измене других МРС-ЈС

МРС-ЈС 1, „Презентација финансијских извештаја“

Параграф 75 је измењен на следећи начин:

75. Информације о очекиваним датумима реализације имовине и обавеза корисне су приликом процењивања ликвидности и солвентности ентитета. МРС-ЈС 15, “Финансијски инструменти: обелодањивање и презентација” МРС-ЈС 30, Финансијски инструменти: обелодањивање захтева обелодањивање датума доспећа финансијских средстава и финансијских обавеза. Финансијска средства укључују потраживања од купаца и друга потраживања, а финансијске обавезе обухватају обавезе према добављачима и друге обавезе. Информације о очекиваном датуму надокнаде и измиривања неновчаних средстава и обавеза, као што су залихе и резервисања, такође су корисне, независно од тога да ли су средства и обавезе класификовани као краткорочне или дугорочне ставке.

Параграф 129 (д) (ii) је измењен на следећи начин:

129 ...

(д) ...

(ii) обелодањивања која нису финансијске природе, на пример, циљеви и политике управљања финансијским ризиком (видети МРС-ЈС 15 МРС-ЈС 30).

Параграф 148 је измењен на следећи начин:

148. Обелодањивање неких од кључних претпоставки које би се у супротном захтевале у складу са параграфом 140 се захтева и другим МРС-ЈС. На пример, у МРС-ЈС 19 се захтева обелодањивање, у конкретним околностима, главних претпоставки везаних за будуће догађаје који утичу на групе резервисања. У ~~МРС-ЈС 15~~ МРС-ЈС 30 се захтева обелодањивање значајних претпоставки које се примењују у процени фер вредности финансијских средстава и финансијских обавеза које се књиже по фер вредности. У МРС-ЈС 17 се захтева обелодањивање значајних претпоставки које се примењују у процени фер вредности ревалоризованих некретнина, постројења и опреме.

Нови наслов и параграфи су додати после параграфа 148:

Капитал

148А. Ентитет обелодањује информације које омогућавају корисницима финансијских извештаја да процене циљеве ентитета, политике и процесе за управљање капиталом.

148Б. У складу са параграфом 148А ентитет обелодањује следеће:

(а) квалитативне информације о својим циљевима, политикама и процесима за управљање капиталом што укључује (али није ограничено на):

(i) опис онога чиме управља као капиталом,

(ii) када је ентитет дужан да испуњава споља наметнуте захтеве у вези са капиталом, природу тих захтева и начин на који су укључени у управљање капиталом, и

(iii) како испуњава своје циљеве у вези са управљањем капиталом.

(б) сумарне квантитативне податке о ономе чиме управља као капиталом. Неки ентитети посматрају неке финансијске обавезе (на пример, неке облике субординираних дугова) као део капитала. За друге ентитете капитал не укључује неке компоненте капитала (на пример, компоненте који произлазе из новчаних токова хеџинга)

(ц) било које промене у (а) и (б) из претходног периода

(д) да ли је у датом периоду испуњавао неке споља наметнуте захтеве у вези са капиталом којима је подложен.

(е) када ентитет није испуњавао споља наметнуте захтеве у вези са капиталом, последице такве неусклађености

Ова обелодањивања се заснивају интерним информацијама до којих је дошло кључно руководство ентитета.

148Ц. Ентитет може да управља капиталом на више начина и да буде у обавези да испуњава више различитих захтева у вези са капиталом. На пример, конгломерат може да укључује ентитете који предузимају активности осигурања и банкарске активности, а ти ентитети могу да послују у више јурисдикција. Када укупно обелодањивање захтева у вези са капиталом и начином на који се њиме управља пружа корисне информације или омета корисника финансијског извештаја у разумевању ентитетових капиталних ресурса, ентитет обелодањује посебне информације за сваки захтев у вези са капиталом којем је подложен ентитет.

Нови параграф је додат после параграфа 153Б:

153Ц. У МРС-ЈС 30, измене су доживели параграфи 75, 129 и 148, а уметнути су параграфи 148А – 148Ц. Ентитет примењује измене на годишње финансијске извештаје који обухватају периоде који почињу на дан или после 1. јануара, 2013. Ако ентитет примењује МСР-ЈС 30 за период који почиње пре 1. јануара 2013, измене се такође примењују за тај ранији период.

Основа за закључивање

Ова Основа за закључивање прати, али није део, MPC-JC 30.

Увод

BC1. Ова Основа за закључивање укратко приказује разматрања IPSASB приликом доношења закључака о MPC-JC 30 *Финансијски инструменти: обелодањивања*. Поједини чланови Одбора су давали већу тежину неким факторима. Пошто је овај стандард заснован на IFRS 7 *Финансијски инструменти: обелодањивања*, који је објавио IASB, ова Основа за закључивање се бави само оним областима у којима MPC-JC 30 одступа од главних захтева из IAS 39.

BC2. Овај пројекат који се бави финансијским инструментима је кључни део IPSASB-овог програма усклађивања који за циљ има усклађивање MPC-JC са Међународним стандардима финансијског извештавања (IFRS).

BC3. У развоју овог стандарда, IPSASB је пристао да се задржи постојећи текст IFRS 7, кад год је тај текст био доследан са постојећим MPC-JC, осим у вези са одређеним специфичностима јавног сектора, што је за резултат имало брисање или додавање обелодањивања.

BC4. У септембру 2007, IASB је објавио измене IAS 1, *Презентација финансијских извештаја* у којима је нова компонента - „укупни приход“, укључена у презентацију финансијских извештаја. Пошто IPSASB још није разматрао ово питање, заједно са још једним бројем измена IAS 1, те измене нису укључене у MPC-JC 30.

Повлашћени зајмови

BC5. Повлашћени зајмови се одобравају ентитету или од стране ентитета под условима повољнијим од тржишних. Примери повлашћених зајмова одобрених од стране ентитета укључују зајмове земљама у развоју, малим пољопривредним имањима, студентске кредите одобрене студентима универзитета и факултета који испуњавају одређене квалификације, као и стамбене кредите који се одобравају породицама са ниским примањима. Такви зајмови су карактеристика јавног сектора и често им је намена спровођење социјалне политике владе или неког другог ентитета јавног сектора. Сврха повлашћеног зајма у почетку може да буде обезбеђивање ресурса под условима повољнијим од тржишних. Из тог разлога, IPSASB је закључио да су неопходна свеобухватнија обелодањивања за ентитете јавног сектора у вези са повлашћеним зајмовима због чега овај стандард садржи додатне захтеве у параграфу 37 који се односе на обелодањивање.

УПУТСТВО ЗА ПРИМЕНУ

Садржај

Параграфи

Увод	IG1-IG4	
Материјалност	IG3-IG4	
Групе финансијских инструмената и степен обелодањивања		IG5-IG6
Значај финансијских инструмената за финансијску позицију и перформансе	IG7-IG16	
Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха		IG7-IG11
Неиспуњавање и кршење обавеза	IG12	
Укупни расходи од камата	IG13	
Фер вредност	IG14-IG16	
Природа и степен ризика који настају од финансијских инструмената	IG17-IG40	
Квалитативна обелодањивања	IG17-IG19	
Квантитативна обелодањивања	IG20-IG40	
Кредитни ризик	IG23-IG31	
Колатерал и друга загарантована повећања кредитног бонитета	IG24	
Кредитни квалитет	IG25-IG27	
Финансијска средства којима је истекло доспеће или им је умањена вредност		IG28-IG31
Тржишни ризик	IG32-IG40	
Обелодањивања других тржишних ризика		IG37-IG40

Упутство за примену

Ово упутство прати, али није део, МРС-ЈС 30.

Увод

IG1. У овом упутству се износе могући начини за примену неких захтева за обелодањивањем из МРС-ЈС 30. Ово упутство не ствара додатне захтеве.

IG2. Да би било погодније, сваки захтев за обелодањивањем у овом стандарду се разматра посебно. У пракси, обелодањивања би се обично презентовала као интегрисани пакет, а појединачна обелодањивања би могла да задовоље више од једног захтева. На пример, информације о концентрацијама ризика би могле такође да преносе информације о изложеностима кредитном или другом ризику.

Материјалност

IG3. У МРС-ЈС 1 се примећује да одређени захтев за обелодањивањем у неком IFRS не мора да се задовољи ако информација није материјално значајна. У IAS 1 се материјалност дефинише на следећи начин:

Пропусти или погрешно исказивање ставки су материјално значајни ако могу, појединачно или заједно, да утичу на економске одлуке или процене које се доносе на основу финансијских извештаја. Материјалност зависи од природе и величине пропуста или погрешног исказивања направљених у постојећим околностима. Величина или природа ставке, или комбинација обе, би могли да буду одлучујући фактор.

IG4. У МРС-ЈС 1 се та дефиниција такође објашњава и на следећи начин:

Процена да ли би пропуст или погрешно исказивање могли да утичу на економске одлуке корисника, и на тај начин да буду материјално значајне, захтева разматрање карактеристика тих корисника. Претпоставља се да корисници поседују солидно знање о послу и економским активностима и рачуноводству, као и вољу да марљиво проучавају информације. Стога, приликом процене мора да се узме у обзир како би могло да се оправдано очекује да се на кориснике са таквим карактеристикама утиче приликом доношења економских одлука.

Групе финансијских инструмената и степен обелодањивања (параграфи 9 и AG1–AG3)

IG5. У параграфу AG3 се наводи да “ентитет одлучује у светлу околности колико детаља обезбеђује да би задовољио захтеве овог стандарда, колико истиче различите аспекте захтева и како збирно приказује информације да би представило целокупну слику без комбиновања информација са различитим карактеристикама.” Да би задовољио ове захтеве, ентитет не мора да обелодани све информације које предлаже ово упутство.

IG6. У параграфу 29(ц) МРС-ЈС 1 се захтева да ентитет “обезбеди додатна обелодањивања када постоји недовољна усклађеност са одређеним захтевима у МРС-ЈС да би се омогућило корисницима да разумеју утицај одређених трансакција, других догађаја и услова на финансијску позицију и финансијске перформансе ентитета.”

Значај финансијских инструмената за финансијску позицију и перформансе (параграфи 10–36, AG4 и AG5)

Финансијске обавезе по фер вредности кроз биланс успеха (параграфи 13(a)(i) и AG4)

IG7. Следећи пример илуструје израчунавање које би ентитет могао да изврши у складу са параграфом AG4 Прилога А овог стандарда.

IG8. 1. јануара 20X1. године, ентитет емитује десетогодишњу обвезницу са номиналном вредношћу од 150 000 н.ј. и са годишњом фиксном купонском каматом од 8%, која је у складу са тржишним стопама за обвезнице са сличним карактеристикама.

IG9. Ентитет користи LIBOR као референтну (основну) каматну стопу. На датум почетка обвезнице, LIBOR је 5%. На крају прве године:

(а) LIBOR се смањио на 4,75%.

(б) Фер вредност обвезнице је 153.811 н.ј., у складу са каматном стопом од 7,6%.

IG10 Ентитет претпоставља равну криву приноса, све промене каматних стопа су резултат паралелног померања криве приноса и промене LIBOR–а су једине релевантне промене тржишних услова.

IG11. Ентитет процењује износ промене фер вредности обвезнице која се не може приписати

променама тржишних услова који узрокују тржишни ризик на следећи начин:

<p>Параграф АГ4 (а) Прво, ентитет израчунава интерну стопу приноса обавезе на почетку периода коришћењем референтне тржишне цене обавезе и уговорних токова готовине обавезе на почетку периода. Он одузима од ове стопе приноса референтну (основну) каматну стопу на почетку периода, да би дошао до компоненте интерне стопе приноса специфичне за инструмент.</p>	<p>На почетку периода десетогодишње обвезнице са купоном од 8%, интерна стопа приноса обвезнице је 8%. Зато што је референтна (основна) каматна стопа (LIBOR) 5%, компонента интерне стопе приноса специфична за инструмент је 3%.</p>
<p>Параграф АГ4 (б) Следеће, ентитет израчунава садашњу вредност токова готовине у вези са обавезом коришћењем уговорних токова готовине обавезе на крају периода и дисконтоване стопе једнаке збиру (i) референтне (основне) каматне стопе на крају периода и (ii) компоненте интерне стопе приноса специфичне за инструмент одређене у складу са параграфом АГ4(а).</p>	<p>Уговорни токови готовине инструмента на крају периода су:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Камата: 12.000 н.ј.^(а) за годину за сваку од 2. до 10. године. • Главница: 150.000 н.ј. у 10. години. <p>Дисконтна стопа која треба да се користи за израчунавање садашње вредности обвезнице је тако 7,75%, што је 4,75% LIBOR стопе на крају периода, плус 3% компоненте специфичне за инструмент.</p> <p>Ово даје садашњу вредност од 152367 н.ј.^(б)</p>
<p>Параграф АГ4(ц) Разлика између референтне тржишне цене обавезе на крају периода и износа одређеног у складу са параграфом АГ4 (б) је промена фер вредности која се не може приписати променама референтне (основне) каматне стопе. Ово је износ који треба да се обелодани.</p>	<p>Тржишна цена обавезе на крају периода је 153811 н.ј.^(ц)</p> <p>Тако, ентитет обелодањује 1444 н.ј., што је 153811 н.ј. – 152367 н.ј., као повећање фер вредности обвезнице која се не може приписати променама тржишних услова који узрокују тржишни ризик.</p>
<p>(а) 150 000 н.ј. x 8% = 12 000 н.ј. (б) ПВ = [12 000 н.ј. x (1 - (1+0,0775)⁻⁹)/0,0775] + 150 000 н.ј. x (1+0,0775)⁻⁹ (ц) тржишна цена = [12 000 н.ј. x (1 - (1+0,076)⁻⁹)/0,076] + 150 000 н.ј. x (1+0,076)⁻⁹</p>	

Неиспуњавање и кршење обавеза (параграфи 22 и 23)

IG12. У параграфима 18 и 19 се захтевају обелодањивања у случајевима неиспуњења или кршења обавеза у вези са исплатом кредита. Свако неиспуњење или кршење може да утиче на класификацију обавезе као краткорочне или оне која доспева за годину дана у складу са МРС-ЈС 1.

Укупни расходи од камата (параграф 24(б))

IG13. Укупни расходи од камата који се обелодањују у складу са параграфом 20(б) су компонента трошкова финансирања, за које параграф 102(б) МРС-ЈС 1 захтева да буду презентовани засебно као ставке у извештају о финансијским перформансама. Појединачна ставка трошкова финансирања може такође да обухвати и износе повезане са нефинансијским обавезама.

Фер вредност (параграфи 31-34)

IG14. МРС-ЈС 30 захтева обелодањивања о нивоу у хијерархији фер вредности у којој су одмеравања фер вредности категорисана за имовину и обавезе одмерене у извештају о финансијској позицији. Захтева се да подаци буду представљени у облику табеле уколико неки други формат није прикладнији. Ентитет може да обелодани следеће за имовину у складу са параграфом 33(а). (Такође се захтева обелодањивање упоредних информација, али то није укључено у следећи пример.)

**Средства одмерена
по фер вредности**

Опис	Одмеравања фер вредности на крају извештајног периода уз примену:			
	31. дец. 20X2.	Ниво 1 Милиони н.ј.	Ниво 2 Милиони н.ј.	Ниво 3 Милиони н.ј.
Финансијска средства по фер вредности кроз суфицит или дефицит				
Хартије од вредности намењене трговању	100	40	55	5
Деривати намењени трговању	39	17	20	2
Финансијска средства расположива за продају				
Улагања у капитал	75	30	40	5
Укупно	<u>214</u>	<u>87</u>	<u>115</u>	<u>12</u>

Напомена: Слична табела може да се направи за обавезе.

IG15. MPC-JC 30 захтева усклађивање почетних и завршних салда за средства и обавезе које се одмеравају у извештају о финансијској позицији по фер вредности заснованој на техници процене за коју ниједна значајна улазна вредност није утврђена на основу уочљивих тржишних података (Ниво 3). Презентација у облику табеле се захтева уколико ниједан други формат није прикладан. Ентитет може да обелодани следеће за средства у складу са захтевима из параграфа 33(б). (Такође се захтева обелодањивање упоредних информација, али то није укључено у следећи пример.)

Средства одмерена по фер вредности на основу трећег нивоа				
	Одмеравања фер вредности на крају извештајног периода			
	Финансијска средства по фер вредности кроз суфицит или дефицит	Финансијска средства расположива за продају	Укупно	
	Хартије од вредности намењене трговању Милиони н.ј.	Деривати вредности намењене трговању Милиони н.ј.	Улагања у капитал Милиони н.ј.	Милиони н.ј.
Почетни салдо	6	5	4	15
Укупни добици и губици				
У суфициту или дефициту	(2)	(2)	-	(4)
У нето имовини/капиталу	-	-	(1)	(1)
Набавке	1	2	2	5
Емисије	-	-	-	-
Измирења	-	(1)	-	(1)
Преноси са трећег нивоа	-	(2)	-	(2)
Завршни салдо	<u>5</u>	<u>2</u>	<u>5</u>	<u>12</u>

Укупни добици и губици за дати период укључени у суфицит или дефицит за средства држана на крају извештајног периода (Напомена: Слична табела може да се направи за обавезе.)	(1)	(1)	-	(2)
Добици или губици садржани у суфициту или дефициту за дати период (изнад) су презентовани у приходу на следећи начин				Приход
Укупни добици или губици укључени у суфицит или дефицит за дати период				(4)
Укупни добици или губици за дати период укључени у суфицит или дефицит за средства држана на крају извештајног периода (Напомена: Слична табела може да се направи за обавезе.)				(2)

IG16. Фер вредност приликом почетног признавања финансијских инструмената којима се не тргује на активном тржишту се одређује у складу са параграфом AG108 MPC-JC 29. Међутим, када, одмах после почетног признавања, ентитет користи технику евалуације која укључује и податке који нису добијени са референтних тржишта, може постојати разлика између цене трансакције приликом почетног признавања и износа одређеног приликом почетног признавања коришћењем технике евалуације. У овим случајевима, разлика ће се признавати у приходе или расходе у наредним периодима у складу са MPC-JC 29 и рачуноводственом политиком ентитета. Такво признавање одражава промене у факторима (укључујући и време) које би учесници на тржишту разматрали приликом одређивања цене (видети параграф AG108 MPC-JC 29). Параграф 33 захтева обелодањивање у овим случајевима. Ентитет би могао да обелодани следеће да би био у складу са параграфом 34:

Пратеће околности

Јануара 20X1. године ентитет је купио за 15 милиона н.ј. финансијска средства којима се не тргује на активном тржишту. Ентитет има само једну групу таквих финансијских средстава.

Цена трансакције од 15 милиона н.ј. је фер вредност после почетног признавања.

После почетног признавања, ентитет ће применити технику процене да би утврдио фер вредност финансијских средстава. Ова техника процене обухвата варијабле које нису подаци са референтних тржишта.

Приликом почетног признавања, иста техника процене би имала за резултат износ од 14 милиона н.ј., што се разликује од фер вредности за 1 милион н.ј..

Ентитет има постојеће разлике од 5 милиона н.ј. 1. јануара 20X1. године.

Примена захтева

Обелодањивања ентитета за 20X2. годину би обухватала следеће:

Рачуноводствене политике

Ентитет користи следећу технику процене за одређивање фер вредности финансијских инструмената којима се не тргује на активном тржишту: [опис технике, није укључен у овај пример]. Могу се јавити разлике између фер вредности приликом почетног признавања (која је, у складу са MPC-JC 29, обично цена трансакције) и износа одређеног приликом почетног признавања коришћењем технике процене. Све такве разлике су [опис рачуноводствене политике ентитета].

У напоменама у финансијским извештајима

Као што је разматрано у примедби X, ентитет користи [име технике процене] за одмеравање фер вредности следећих финансијских инструмената којима се не тргује на активном тржишту. Међутим, у складу са MPC-JC 29, фер вредност инструмента на почетку је обично цена трансакције. Ако се цена трансакције разликује од износа одређеног на почетку коришћењем технике процене, та разлика је [опис рачуноводствене политике ентитета]. Разлике које тек треба

да се признају у суфициту или дефициту су следеће:

	31. децембар X2	31. децембар X1
	милиона н.ј.	милиона н.ј.
Биланс на почетку године	5,3	5,0
Нове трансакције	-	1,0
Износи признати у приходе или расходе током године	(0,7)	(0,8)
Друга повећања	-	0,2
Друга смањења	(0,1)	(0,1)
Биланс на крају године	4,5	5,3

Природа и степен ризика који настају од финансијских инструмената (параграфи 38-49 и AG6-AG28)

Квалитативна обелодањивања (параграф 40)

IG17 Врста квалитативне информације коју ентитет може да обелодани да би задовољио захтеве у параграфу 40 обухвата, али није ограничена на, наративни опис:

- (а) Изложености ентитета ризику и како су оне настале. Информације о изложеностима ризику би могле да описују изложености преноса ризика и бруто и нето, као и других трансакција за ублажавање ризика.
- (б) Политике и процесе ентитета за прихватање, одмеравање, праћење и контролу ризика, а које могу да обухвате:
 - (i) структуру и организацију функције ентитета за управљање ризиком, укључујући и разматрање независности и одговорности;
 - (ii) природу извештавања ентитета о ризику или о његовим системима за мерење;
 - (iii) политике ентитета за хеџинг или ублажавање ризика, укључујући његове политике и процедуре за прихватање колатерала; и
 - (iv) процесе ентитета за праћење сталне ефикасности таквих инструмената хеџинга или ублажавања.

(ц) политике и процедуре ентитета за избегавање претераних концентрација ризика.

IG18. Информација о природи и степену ризика који настају од финансијских инструмената је кориснија ако истиче сваки однос између финансијских инструмената који може да утиче на износ, време или неизвесност будућих токова готовине ентитета. Степен до ког такви односи мењају изложеност ризику би могао да буде очигледан за кориснике из обелодањивања које захтева овај Стандард, али би у неким случајевима могла бити корисна и даља обелодањивања.

IG19. У складу са параграфом 40(ц), ентитети обелодањују сваку промену квалитативних информација у односу на претходни период и објашњавају разлоге те промене. Такве промене могу бити резултат промена изложености ризику или промена начина на који се управља тим изложеностима.

Квантитативна обелодањивања (параграфи 41-49 и AG7- AG30)

IG20. У параграфу 41 се захтева обелодањивање квантитативних података о концентрацијама ризика. На пример, концентрације кредитног ризика се могу јавити у:

- (а) Индустијском сектору. Тако, ако су друге стране у послу ентитета концентрисане у једном или више индустријских сектора (као што су малопродаја или велепродаја), он ће посебно обелоданити изложености ризицима које се јављају од сваке концентрације друге стране у послу.
- (б) Степену кредитне способности или другом мерилу кредитног квалитета. Тако, ако су друге стране у послу ентитета концентрисане у једном или више кредитних квалитета (као што су обезбеђени кредити или необезбеђени кредити) или у једном или више степена кредитне способности (као што је обвезница са високим приносом или шпекулативне хартије од вредности), он ће посебно обелоданити изложеност ризицима који настају од сваке концентрације друге стране у послу.
- (ц) Географској подели. Тако, ако су друге стране у послу ентитета концентрисане у једном или више географских тржишта (као што су Азија или Европа), он ће посебно обелоданити изложеност ри-

зицима који настају од сваке концентрације друге стране у послу.

(д) Ограниченог броја појединачних других страна или група уско повезаних других страна. Слични принципи се примењују и на идентификовање концентрација других ризика, укључујући и ризик ликвидности и тржишни ризик. На пример, концентрације ризика ликвидности могу да настану од услова исплате финансијских обавеза, извори олакшица за узимање кредита или ослањање на одређено тржиште у ком се реализују ликвидна средства. Концентрације курсног ризика могу да се јаве ако ентитет има значајну нето отворену позицију у једној страни валути, или нагомилане нето отворене позиције у неколико валута које имају тенденцију да заједно флукутирају. IG21. У складу са параграфом AG8, обелодањивање концентрација ризика обухвата опис заједничких карактеристика које одређују сваку концентрацију. На пример, заједничка карактеристика може да се односи на географску поделу других страна у послу према групама земаља, појединачним земљама или регионима у оквиру земаља.

IG22. Када квантитативне информације на крају извештајног периода нису репрезентативне за изложеност ентитета ризику током периода, параграф 42 захтева даље обелодањивање. Да би се задовољио овај захтев, ентитет би могао да обелодани највиши, најнижи и просечни износ ризика ком је био изложен током периода. На пример, ако ентитет обично има велику изложеност одређеној валути, али на крају године ликвидира позицију, он би могао да обелодани графикон који показује изложеност у различитим тренуцима током периода, или да обелодани највише, најниже и просечне изложености.

Кредитни ризик (параграфи 43–45, AG9 и AG10)

IG23 У параграфу 43 се захтева да ентитет обелодани информације о својој изложености кредитном ризику по групама финансијских инструмената. Финансијски инструменти у истој групи имају исте економске карактеристике у погледу ризика који се обелодањује (у овом случају, кредитног ризика). На пример, ентитет би могао да утврди да хипотеке на стамбене објекте, необезбеђени потрошачки кредити и комерцијални кредити сви имају различите економске карактеристике.

Колатерал и друга загарантована повећања кредитног бонитета (параграф 43(б))

IG24. У параграфу 43(б) се захтева да ентитет опише колатерал који је расположив као обезбеђење за средства која држи и друга повећања кредитног бонитета која прибави. Ентитет би могао да задовољи овај захтев обелодањивањем:

- (а) Политика и процеса за евалуацију и управљање колатералом и другим прибављеним повећањима кредитног бонитета;
- (б) Описа главних врста колатерала и других повећања кредитног бонитета (примери овог другог би биле гаранције, кредитни деривати и споразуми о свођењу узајамних обавеза који се не квалификују за салдирање у складу са MPC-JC 28);
- (ц) Главних врста других страна у колатералу и другим повећањима кредитног бонитета, као и њихове кредитне способности; и
- (д) Информација о концентрацијама ризика у оквиру колатерала или другог повећања кредитног бонитета.

Кредитни квалитет (параграф 43(ц))

IG25. У параграфу 43(ц) се захтева да ентитет обелодани информације о кредитном квалитету финансијских средстава са кредитним ризиком којима нити је истекло доспеће нити им је умањена вредност. Поступајући тако, ентитет би могао да обелодани следеће информације:

- (а) Анализу кредитних изложености користећи екстерни или интерни систем за оцену кредита;
- (б) Природу друге стране у послу;
- (ц) Претходне информације о стопама неиспуњења обавеза друге стране у послу; и
- (д) Све друге информације коришћене за процену кредитног квалитета.

IG26. Када ентитет разматра екстерне рејтинге када управља и прати кредитни квалитет, он би могао да обелодани информације о:

- (а) Износима кредитних изложености за сваку екстерну оцену кредита;
- (б) Коришћене агенције за кредитни рејтинг (центри за бонитет)
- (ц) Износе кредитних изложености ентитета са одређеним и неодређеним рејтингом; и
- (д) Однос између интерних и екстерних рејтинга.

IG27. Када ентитет разматра интерне кредитне рејтинге приликом управљања и праћења

кредитног квалитета, оно би могло да обелодани информације о:

- (а) Процесу интерног кредитног рејтинга;
- (б) Износе кредитних изложености за сваку интерну оцену кредита; и
- (ц) Однос између интерних и екстерних рејтинга.

Финансијска средства којима је истекло доспеће или им је умањена вредност (параграф 37)

IG28. Финансијском средству је истекло доспеће када друга страна у послу не изврши исплату када она доспева према уговору. На пример, ентитет закључује уговор о давању кредита који захтева да се камата плаћа сваког месеца. Првог дана следећег месеца, ако камата није исплаћена, кредиту је истекло доспеће. Истекло доспеће не значи да друга страна неће никада извршити исплату, али може да проузрокује различите акције као што су поновни преговори, принудна наплата новчаних износа по уговору или судски поступци.

IG29. Када се поново договоре услови финансијских средстава класификованих као она којима је истекло доспеће, услови новог уговора се примењују приликом одређивање да ли финансијско средство остаје класификовано као оно коме је истекло доспеће.

IG30. У параграфу 44(а) се захтева анализа по класи старости финансијских средстава којима је истекло доспеће, али им није умањена вредност. Ентитет користи своју процену за одређивање одговарајућег броја временских ограничења. На пример, ентитет би могао да одреди да су одговарајућа следећа временска ограничења:

- (а) Не више од три месеца;
- (б) Више од три месеца и не више од шест месеци;
- (ц) Више од шест месеци и не више од једне године; и
- (д) Више од једне године.

IG31. У параграфу 44 (б) се захтева анализа финансијских средстава умањене вредности по класи. Ово анализа би могла да обухвати:

- (а) Књиговодствену вредност, пре одузимања било ког губитка због умањења вредности;
- (б) Износ сваког губитка због умањења вредности у вези са средством; и
- (ц) Природу и фер вредност доступног колатерала и других прибављених повећања кредитног бонитета.

Тржишни ризик (параграфи 47–49 и AG19– AG30)

IG32 У параграфу 47(а) се захтева анализа осетљивости за сваку врсту тржишног ризика ком је изложен ентитет. Постоје три врсте тржишног ризика: ризик од каматне стопе, валутни ризик и други ризик од промене цене. Други ризик од промене цене може да обухвати ризике као што су ризик од цене капитала, ризик од цене робе, ризик отплате (то јест, ризик да ће једна страна у финансијском средству претрпети финансијски губитак зато што друга страна изврши исплату раније или касније него што је очекивано) и ризик од резидуалне вредности (на пример, закуподавац моторних возила који даје гаранције о резидуалној вредности је изложен ризику од резидуалне вредности). Варијабле ризика које се релевантне за обелодањивање тржишног ризика обухватају, али нису ограничене на:

- (а) Криву приноса тржишних каматних стопа. Може бити неопходно размотрити и паралелна и непаралелна померања криве приноса.
- (б) Девизне курсеве.
- (ц) Цене инструмената капитала.
- (д) Цене робе на тржишту.

IG33. У параграфу 47(а) се захтева да анализа осетљивости покаже ефекат који на суфицит или дефицит и нето имовину/капитал имају оправдано могуће промене релевантне варијабле ризика. На пример, релевантне варијабле би могле да обухвате:

- (а) Преовлађујуће тржишне каматне стопе, за финансијске инструменте осетљиве на камату као што је кредит са варијабилном каматном стопом; или
- (б) Девизне курсеве и каматне стопе, за девизне финансијске инструменте као што су девизне

обвезнице.

IG34. За ризик од каматне стопе, анализа осетљивости би могла да засебно прикаже ефекат промене тржишних каматних стопа на:

(а) Приходе и трошкове од камата;

(б) Друге појединачне ставке суфицита или дефицита (као што су добици и губици од пословања); и

(ц) Када је применљиво, нето имовина/капитал.

Ентитет би могао да обелодани анализу осетљивости за ризик од каматне стопе за сваку валуту у којој ентитет има значајне изложености ризику од каматне стопе.

IG35. Зато што фактори који утичу на тржишни ризик варирају у зависности од одређених околности у сваком ентитету, одговарајући степен који треба да се разматра приликом вршења анализе осетљивости варира за сваки ентитет и за сваку врсту тржишног ризика.

IG36. Следећи пример илуструје примену захтева за обелодањивањем из параграфа 40(а):

Ризик од каматне стопе

31. децембра 20X2. године, ако су каматне стопе на тај датум биле 10 основних поена ниже док су све друге варијабле биле константне, добитак после опорезивања за ту годину би био виши за 1,7 милиона н.ј. (20X1. – 2,4 милиона н.ј.), што се јавља углавном као резултат нижих трошкова по основу камата на узимања кредита са варирајућом каматном стопом, а укупни остали резултат би био виши за 2,8 милиона н.ј. (20X1. – 3,2 милиона н.ј.), што се јавља углавном као резултат повећања фер вредности финансијских средстава са фиксном стопом класификованих као расположива за продају. Да су каматне стопе биле за 10 основних поена више, а да су све друге варијабле остале константне, добитак после опорезивања би био нижи за 1,5 милиона н.ј. (20X1. – 2,1 милиона н.ј.), што се јавља углавном као резултат виших трошкова по основу камата на узимања кредита са варирајућом каматном стопом а укупни остали резултат би био нижи за 3,0 милиона н.ј. (20X1. година – 3,4 милиона н.ј.) што се јавља углавном као резултат смањења фер вредности финансијских средстава са фиксном стопом класификованих као доступни за продају. Добитак је осетљивији на смањења каматне стопе него на повећања због узимања кредита са каматним стопама којима је одређена горња граница. Осетљивост је нижа 20X2. године него 20X1. године због смањења неизмирених кредита које се догодило док је доспевао дуг ентитета (видети примедбу X).^(а)

Курсни ризик

31. децембра 20X2. године, да је н.ј. ослабила за 10% у односу на амерички долар, а да су све друге варијабле остале константне, добитак после опорезивања за ту годину би био нижи за 2,8 милиона н.ј. (20X1. – 6,4 милиона н.ј.), а укупни остали резултат би био виши за 1,2 милиона н.ј. (20X1. – 1,1 милион н.ј.). За разлику од тога, да је н.ј. ојачала 10% у односу на амерички долар, а да су све друге варијабле остале константне, добитак после опорезивања би био виши за 2,8 милиона н.ј. (20X1. – 6,4 милиона н.ј.), а укупни остали резултат би био нижи за 1,2 милиона н.ј. (20X1. – 1,1 милион н.ј.). Мања осетљивост девизног курса у добитку за 20X2. годину у поређењу са 20X1. годином се може приписати смањењу дуга означеног у иностраној валути. Капитал је осетљивији у 20X2. години, него у 20X1. години због већег коришћења хеџинга за куповине у иностраној валути, компензованих смањењем дуга у иностраној валути.

(а) У параграфу 38(а) се захтева обелодањивање анализе доспећа обавеза.

Обелодањивања других тржишних ризика (параграф 49)

IG37. У параграфу 49 се захтева обелодањивање додатних информација када обелодањена анализа осетљивости није репрезентативна за ризик својствен финансијском инструменту. На пример, ово се може догодити када:

(а) Финансијски инструмент садржи услове чији ефекти нису очигледни из анализе осетљивости, на пример, куповне или продајне опције чија извршна цена остаје изнад (или испод) тржишне цене основне хартије од вредности за одабрану промену варијабле ризика;

(б) Финансијска средства су неликвидна, на пример, када постоји мали обим трансакција са

сличним средствима и када ентитет тешко налази другу страну у послу; или

- (ц) Ентитет има велики холдинг финансијских средстава која би се, ако се продају у потпуности, продала са дисконтом или премијом на котирану тржишну цену за мањи холдинг.

IG38. У ситуацији као што је она у параграфу IG37(а), додатна обелодањивања би могла да обухвате.

- (а) Услове финансијског инструмента (на пример, опције);
- (б) Ефекат на суфицит или дефицит ако су задовољени услови (то јест, ако су извршене опције); и
- (ц) Опис како је ризик заштићен хеџингом.

На пример, ентитет може да стекне заштиту од губитка код склапања уговора код које је цена куповне опције потпуно изједначена са премијом оствареном продајом опције и која обухвата задужену продајну опцију чија је извршна цена испод тржишне цене основне хартије од вредности (на пример, ентитет плаћа десет пута већи износ разлике између одређене доње границе каматне стопе и актуелне тржишне каматне стопе). Ентитет може да сматра ову заштиту јефтиним економским хеџингом од оправдано могућег повећања каматних стопа. Међутим, неочекивано велико смањење каматних стопа би могло да проузрокује да наплате према продајној опцији, због задужења, буду значајно веће од добити од нижих каматних стопа. Нити фер вредност заштите нити анализа осетљивости заснована на оправдано могућим променама тржишних променљивих не би указала на ову изложеност. У овом случају, ентитет би могао да обезбеди додатне информације описане у претходном тексту.

IG39. У ситуацији описаној у параграфу IG38(б), додатна обелодањивања би могла да обухвате разлог недостатка ликвидности и то како се ентитет хеџингом штити од ризика.

IG40 У ситуацији описаној у параграфу IG38(ц), додатна обелодањивања би могла да обухвате:

- (а) Природу обезбеђења (на пример, име ентитета);
- (б) Степен холдинга (на пример, 15% емитованих акција);
- (ц) Ефекат на приходе или расходе; и
- (д) Како се ентитет хеџингом штити од ризика.

^у овом упутству новчани износи су изражени у „новчаним јединицама (н.ј.)“

^ово одражава промену LIBOR–а са 5% на 4,75% и кретање од 0,15% за које се, у недостатку других релевантних промена тржишних услова, претпоставља да одражава промене кредитног ризика инструмента.

Поређење са IFRS 7

MPC–JC 30, *Финансијски инструменти: обелодањивање*, састављен је првенствено у складу са IFRS 7, *Финансијски инструменти: обелодањивање* (објављен 2005, укључујући измене направљене до априла 2009.). Главне разлике између MPC–JC 30 и IFRS 7 су следеће:

- MPC–JC садржи захтеве који се односе на повлашћене зајмове. IFRS 7 не садржи захтеве за обелодањивањима која се односе на повлашћене зајмове.
- У одређеним случајевима MPC–JC 30 се користи различита терминологија од оне из IFRS 7. Најзначајнији примери су коришћење термина „приход“, „извештај о финансијској успешности“ и „нето имовина/капитал“. Еквивалентни термини из IFRS 7 су „извештај о укупном резултату или засебном билансу успеха (ако се презентује)“ и „капитал“.